

האם אנו חייבים מנהיג?

מאז שמשה רבינו הוציא את בני ישראל ממצרים,

לעם ישראל תמיד היו מנהיגים –

דמויות שהדריכו אותם והתפללו בעדם.

אבל האם אני לא יכול להתפלל לה' בעצמי?

תובנות לחיים

טעימה מתורתו של הרבי

פרשת שלח

THE
SHLUCHIM
OFFICE

לזכות הרב יוסף וזוגתו מרת יעל ומשפחתם שיחיו מיכאלשוילי

עימוד | מוסי וולוסוב
אתר אינטרנט | יובל כץ וישראל יסוצקי
אדמיניסטרציה | לוי שמטוב

ועדה מייעצת
הרב אשר דערן - קייפ-טאון, דרום אפריקה
הרב מנדי גרליצקי - תל אביב, ישראל
הרב לוי גרינברג - אלפטו, טקסס
הרב דוד גולדברג - סאו פאולו, ברזיל
הרב לוי שייקביץ - כפר חב"ד, ישראל
הרב מנדי גרינברג - טווינסבורג, אוהיו
הרב שמאל פרידמן - ב. בלנקה, ארגנטינה
הרב יוסף יצחק בלוי - כינרת, ישראל
הרב חיים דרוקמן - לוצרן, שוויץ

ספרדית
תרגום ועריכה | הרב רפי טוויל

צרפתית
תרגום ועריכה | הרב יאיר אלבז
הגהה | ש. אלבז
עימוד | לוי אלבז

פורטוגזית
תרגום | מר יצחק דיין
עריכה | הרב ישעי' דיין
עימוד | מייק קטן

רוסית
תרגום ועריכה | הרב אלכסנדר גרישין
עימוד | ת. וולף

משרד השלוחים
י"ר | הרב גדליה שמטוב
פיתוח | הרב מנדי שמטוב

עורכים
הרב אברהם גרינברג
הרב זושא גרינברג
משתתף בעריכה | הרב שלום בער חזן

עברית
עריכה לשונית | הרב לוי שייקביץ
הגהה | הרב מנחם וילהלם

אנגלית
תרגום ועריכה | הרב מענדל סופער
הגהה | הרב מענדל לברטוב

נסדד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד הולצברג
שלוחי הרבי במומבאי, הודו

© Published and Copyright 2024 by
Shluchim Office International

א. המרגלים שהכזיבו

משה שולח מרגלים

מקור 1 ספר במדבר, פרק י"ג, פסוקים י"ז-כ'

וישלח אתם משה לתור את ארץ כנען, ויאמר אליהם: "עלו זה בנגב ועליתם את ההר. וראיתם את הארץ מה היא, ואת העם הישב עליה, החזק הוא הרפה, המצט הוא אם רב? ומה הארץ אשר הוא יושב בה, הטובה הוא אם רעה? ומה הערים אשר הוא יושב בהנה, הבמחנים אם במבצרים? ומה הארץ, השמנה הוא אם רזה, הליש בה עץ אם אין? והתחזקתם, ולקחתם מפרי הארץ". והימים, ימי בפורי ענבים.

המרגלים שבים ובפיהם בשורות רעות

מקור 2 ספר במדבר, פרק י"ג, פסוקים כ"ז-כ"ח

ויספרו לו ויאמרו: "כאנו אל הארץ אשר שלחתנו, וגם זבת חלב ודבש הוא וזה פריה. אפס כי עז העם הישב בארץ, והערים בצורות גדולות מאד, וגם ילדי הענק ראינו שם".

מקור 3 ספר במדבר, פרק י"ד, פסוקים א'-ד'

ותשא כל העדה ויתנו את קולם, ויכפו העם בלילה ההוא. וילנו על משה ועל אהרן כל בני ישראל, ויאמרו אליהם כל העדה, "לוי מתנו בארץ מצרים, או במדבר הזה לו מתנו. ולמה ה' מביא אותנו אל הארץ הזאת לנפל בחרב, נשינו וטפנו יהיו לבז, הלוא טוב לנו שוב מצרימה".

ויאמרו איש אל אחיו, "נתנה ראש ונשובה מצרימה".

העונש והמחילה החלקית

מקור 4 ספר במדבר, פרק י"ד, פסוקים י"א-י"ג, ט"ו-כ'

ויאמר ה' אל משה: "עד אנה ינאצני העם הזה, ועד אנה לא יאמינו בי, בכל האתות אשר עשיתי בקרבם? אכפנו בדבר ואורשנו, ואעשה אתך לגוי גדול ועצום ממנו".

ויאמר משה אל ה': "...והמתה את העם הזה כאיש אחד, ואמרו הגוים אשר שמעו את שמעך לאמר: 'מבלתי יכלת ה' להביא את העם הזה אל הארץ אשר נשבע להם, וישחטם במדבר'".

ועתה יגדל נא כח ה' באשר דברת לאמר: ה' ארך אפים ורחב חסד נשא עון ופשע, ונקח לא ינקה, פקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים. סלח נא לעון העם הזה כגדל חסדך, וכאשר נשאתה לעם הזה ממצרים ועד הנה".

ויאמר ה': "סלחתי כדברך".

מקור 5 ספר במדבר, פרק י"ז, פסוקים כ"ח-ל"ה

אָמַר אֱלֹהִים: "חִי אֲנִי, נְאֻם ה', אִם לֹא כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּם בְּאָזְנֵי כֵן אֶעֱשֶׂה לָכֶם. בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִפְּלוּ פְגָרֵיכֶם וְכָל פְּקַדְיֵיכֶם לְכָל מִסְפָּרְכֶם, מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה, אֲשֶׁר הִלִּינְתֶם עָלַי. וּבְנֵיכֶם יִהְיוּ רַעִים בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה, וְנִשְׂאוּ אֶת זְנוּתֵיכֶם עַד תִּם פְּגָרֵיכֶם בַּמִּדְבָּר. בְּמִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר תִּרְתֶּם אֶת הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם – יוֹם לְשָׁנָה יוֹם לְשָׁנָה – תִּשְׂאוּ אֶת עֲוֹנֹתֵיכֶם אַרְבָּעִים שָׁנָה, וַיִּדְעֶתֶם אֶת תְּנוּאַתִּי. אֲנִי ה' דִּבַּרְתִּי, אִם לֹא זֹאת אֶעֱשֶׂה לְכָל הָעֵדָה הָרְעָה הַזֹּאת הַנּוֹעֲדִים עָלַי, בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִתְמוּ וְיָשֶׁם יָמָתוּ".

עונשם של המרגלים

מקור 6 ספר במדבר, פרק י"ז, פסוקים ל"ז-ל"ח, מ'

וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר שָׁלַח מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת הָאָרֶץ, וַיָּשָׁבוּ וַיְלִינּוּ עָלָיו אֶת כָּל הָעֵדָה לְהוֹצִיא דָבָר עַל הָאָרֶץ. וַיָּמָתוּ הָאֲנָשִׁים מוֹצְאֵי דְבַר הָאָרֶץ רָעָה, בְּמַגִּפָּה לִפְנֵי ה'.

וַיִּשְׁכְּמוּ בְּבֹקֶר וַיַּעֲלוּ אֶל רֹאשׁ הַהָר לֵאמֹר: "הִנְנוּ וְעָלִינוּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר ה', כִּי חָטְאנוּ".

ב. על מי משה רבינו אינו יכול להתפלל?

<< הרבי

ארבעים שנה מול יום אחד

אצל ה'בן חמש למקרא' מתעוררת שאלה עצומה:

בפסוקים הקודמים מסופר על כך, שמשה רבינו פעל על ידי תפלתו, שבמקום שבני ישראל ימותו מיד - "ואכלה אותם כרגע", הם ישארו בחיים, וחלק מהם נשארו בחיים ארבעים שנה נוספות, כפי שרש"י אומר¹, ש"לא מת אחד מהם פחות מבן ששים שנה, לכך נגזר ארבעים שנה כדי שיהיו אותם של בני עשרים מגיעים לכלל ששים". מכך רואה הבן חמש, עד כמה תפלת משה יכולה לפעול.

אף על פי כן, מיד לאחר מכן כתוב בפסוק הבא, "וימותו האנשים מוציאי דיבת הארץ רעה במגפה" - שהמרגלים מתו מיד! וזה התרחש מיד לאחר שמשה רבינו סיים את תפילתו, משום שמיד לאחר מכן כתוב "וישכימו בבוקר", והרי כל בן חמש מבין ש"וישכימו בבוקר" הכוונה למחרת. וכאן אנו רואים, שעוד לפני כן, היינו, באותו יום שמשה רבינו סיים את תפילתו - מתו המרגלים!

במילא קשה ל'בן חמש למקרא': כיצד יכול להיות כאן דבר שהוא מן הקצה אל הקצה? מחד, פעל משה רבינו בתפילתו שבני ישראל יחיו למשך ארבעים שנה נוספות, ולאידך, מיד לאחר תפילתו מתו המרגלים. מדוע לא הועילה תפילת משה רבינו גם בעבורם? אם משה רבינו היה יכול לפעול שבני ישראל יחיו עוד ארבעים שנה, מדוע הוא לא היה יכול לפעול זאת גם עבור המרגלים?

מדה כנגד מדה

כדי לתרץ קושיא זו, נאמר בפסוק² "והאנשים אשר שלח משה", משום שזה ביאור הענין: מדוע התרחש ה"וימותו"? מכיון שאותם אנשים "אשר שלח משה", הם אלה ש"וישובו וילינו עליו", הם רבו עם משה רבינו, לכן תפילתו של משה רבינו לא יכלה להועיל להם. אם יהודי חולק על תפילת משה עצמה, כיצד יכולה התפילה להועיל לו? זו הרי "מדה כנגד מדה", מכיון שהם נעמדו נגד משה רבינו, לכן תפילת משה רבינו לא יכלה להועיל להם.

את הרעיון של "מדה כנגד מדה", למד כבר הבן חמש למקרא לעיל בפרשת יתרו, ששם נאמר בפסוק "כי בדבר אשר זדו עליהם"³, ורש"י מבאר "בקדרה אשר בשלו - בה נתבשלו", שזו "מדה כנגד מדה".

במילא מבין ה'בן חמש למקרא', שמכיון שהמרגלים הלינו "עליו" והלכו נגד משה רבינו, לכן תפילת משה רבינו לא יכלה להועיל להם, וכהכלל "אין קטגור נעשה סגור"⁴.

אחרי טז, ד. וראה ברכות נט, א. וש"נ. ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ב. יומא פ"ז ה"ג. ויק"ר פכ"א, י. - אבל יש לחלק דשאני אדם שהוא בעל בחירה ויכול להפוך עצמו מקטיגור לסניגור (ובאגדה"ת הנ"ל שאני דכיון שזה גרם לו - באם יועיל יגרום עוה"ט).

1. פרק י"ד, פסוק ל"ג.
2. שם, ל"ז.
3. שמות יח, יא.
4. קטע זה, מלקוטי שיחות ח"ג שלח ב, עמוד 47. [וראה הערה 26 על אתר:]

מקור 7 מדרש רבה ויקרא פרק כ"א, י'

רבי סימון בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: "מִפְּנֵי מָה אֵין כְּהֵן גְּדוֹל נִכְנָס בְּבִגְדֵי זָהָב? אֵלֵא אֵין קְטִיגוֹר נַעֲשֶׂה סְנִיגוֹר, כְּדֵי שְׁלֵא לְתֵן פְּתִיחוֹן פְּהַ לְשִׁטָּן לְקַטְרֵג וְלֹמַר: 'אֶתְמוּל עָשׂוּ לָהֶם אֲלֵהֵי זָהָב, וְהִיּוֹם הֵם מְבַקְשִׁים לְשַׁמֵּשׁ בְּבִגְדֵי זָהָב'".

הבעיה אינה החטא, אלא ההתנגדות למשה

זוהי הסיבה לכך שהמרגלים מתו מיד, הגם שלכאורה גם בני ישראל טענו את אותן טענות - שהם לא רוצים להיכנס לארץ ישראל, ויותר טוב להישאר במדבר וכו', וכהמשך הפסוקים, "וילינו על משה ועל אהרן כל בני ישראל וכו'", למרות זאת, מכיון שאצלם העיקר לא היה להתנגד למשה רבינו, לכן תפילת משה רבינו הועילה בעבורם. אולם אלו שהחלו את כל ההתנגדות וגרמו לכל ה"וילינו", מכיון שכל כוונתם היתה להתנגד למשה רבינו, תפילת משה רבינו לא הועילה להם.

משה רבינו מתפלל על כולם, אך לא יכול לכפר על אלו שמתנגדים אליו

משה רבינו מסר את נפשו על שאר היהודים - עבור כל יהודי. מכיון שהוא ה"רעיא מהימנא" - ה"רועה הנאמן", הוא התפלל לקב"ה ופעל שהקב"ה יסיר את הקטרוג שהיה על בני ישראל, ושהכל יהיה באופן טוב. את כל זה משה רבינו יכול לפעול.

אולם בשעה שמדובר על אלו ש"וילינו עליו" - על משה רבינו, עליהם לא מועילה תפילתו של משה רבינו. וזה כלל לא נוגע מהם טענו, בין אם הם אומרים טובה או רעה על ארץ ישראל, העיקר הוא שבאם הם נעמדים להתנגד למשה רבינו, במילא הוא לא יכול להועיל להם, משום שמדת הדין אינה מאפשרת זאת.

ג. למה צריך רבי?

<< הרבי

מכאן רואים כיצד רש"י מבהיר כל דבר, וגם את ה"יינה של תורה", בדרך אגב ובתור מאמר המוסגר: ישנה טענה - "לשם מה צריך רבי?" וכפי שמובא בתורת שלום, שלכאורה, יהודי יכול להיות מאוחד עם עצמות ולהידבק בקב"ה בעצמו, לשם מה אפוא עליו לעבור דרך רבי?

ובפרט לפי מאמר רז"ל "אליו ולא למדותיו", שאסור לעבור דרך ממוצעים ומלאכים וכו', ויש להתפלל ישירות לקב"ה, ואם כן הרי זה במכל שכן שלא לעבור דרך בשר ודם, במילא - הוא טוען - מדוע עליו לעבור דרך רבי? והרי במתן תורה הקב"ה אמר "אנכי ה' אלוהיך" - לשון יחיד, היינו, שהקב"ה התאחד עם כל יהודי באופן אישי, כמובא בפסיקתא⁵. במילא, מכיון שהקב"ה בעצמו מאוחד עמו, מדוע הוא זקוק לרבי?

אתה בטוח שאתה מסתדר לבד?

והביאור בזה:

כל זמן שיהודי סמוך ובטוח שהוא יצעד בדרך הישר, ולא ילך בדרך עקלתון, אזי 'מהיכא תיתי', יכול הוא להסתדר בלעדי זאת. אולם יהודי שאינו בטוח בעצמו שלא יסטה, הוא אכן זקוק לרבי. כפי שרואים ממעשה המרגלים, שתפילת משה רבינו הועילה לבני ישראל, אך לא למרגלים שטענו נגדו, משום שבשעה שישנה גזירה שאי אפשר להיחלץ ממנה לבד, זקוקים לתפילת משה - תפילת הנשיא, שיתפלל עליו, ותפילת משה רבינו פועלת שהוא ינצל מהגזירה.

ולהעיר ממאמר רז"ל: "כל שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים"⁶. וראה תענית⁷: "אם ראית דור שהשמים משתכין כנחשת מלהוריד טל ומטר כו' ילך אצל חסיד שבדור וירבה עליו בתפלה כו"⁸.

לתפילת הנשיא יש כוח מיוחד

וכאן רואים עד כמה פעלה תפילת משה רבינו:

מבלי הבט על כך שבני ישראל עברו עבירה כזו חמורה, עד כדי כך שהקב"ה רצה לכלות אותם כרגע, בכל זאת, בשעה שמשה רבינו נעמד והתפלל עבור בני ישראל, זה הועיל להם וביטל את הגזירה. ולכאורה, מדוע הם היו זקוקים לתפילת משה רבינו? הרי היו אז כמה צדיקים בקרב בני ישראל, ובפרט שהם היו "דור דעה", ואם כן, מדוע הם נצרכו לתפילת משה רבינו דווקא, עד כדי כך שאילולא תפילתו, היה מתקיים "ואכלה אותם"?

מכאן רואים, שמכיון שמשה רבינו היה הנשיא, אזי בשעה שנשיא נעמד להתפלל, יכול הוא להציל את כלל ישראל, מה שאין כן יחיד לא היה יכול לפעול זאת.

7. ה. א.

8. קטע זה מלקוטי שיחות ח"י"ג שלח ב, עמוד 49, הערה 39.

5 רבתי פ"א, ו. ראה רמב"ן שמות כ, ב.

6. ב"ב קטז, א.

והטעם: "ראשי אלפי ישראל כו' הם בחינת ראש ומוח כו'", ולכן מובן שכמו שהוא בגשמיות, שכאשר יש חסרון וכאב באחד מאברי הגוף, נרגש הוא בראש ומוח דוקא, כן הוא ברוחניות, שהתפלה עבור הקומה שלימה של בני ישראל לכל האברים שלה הוא על ידי המוח והראש¹⁰ - משה שבדור. ועוד זאת: תפלת היחיד מתעלית על ידי המשה שבדור, להיותו ממוצע המחבר¹¹ בני ישראל להקב"ה, וכמו שנאמר¹² "אנכי עומד בין ה' וביניכם"¹³.

תפילת משה פעלה ארבעים שנות רווחה ושגשוג

כאן גם רואים את העילוי שמשה רבינו פעל על ידי תפילתו, שלא רק שהוא החליף את הגזירה, שבמקום "ואכלה אותם כרגע" הם יישארו בחיים למשך זמן קצר, אלא למשך זמן של ארבעים שנה! כמו כן הוא פעל שאלה שנשארו בחיים במשך ארבעים השנים הללו, זה לא היה באופן שהם סבלו במשך ארבעים השנה, אלא אדרבה, הם חיו באופן של תכלית העילוי -

היה להם את המן - "לחם מן השמים", מים מ"בארה של מרים", ו"ענני הכבוד" גיהצו את בגדיהם¹⁴ וגם יישרו את הדרך והרגו את הנחשים והעקרבים, ובמילא הם יכלו לשבת כל היום וללמוד תורה ממשה רבינו. הם התעסקו אך ורק עם אלוקות, כדברי הגמרא¹⁵, ואת זה הם עשו במשך כל ארבעים השנים -

(עד כדי כך, שכפי שמובא במדרש תנחומא, כאשר משה רבינו הסתלק, אמר לו הקב"ה, שמכיון שהוא רועה נאמן, במילא "לא יעזוב את צאן מרעיתו" - הוא לא יטוש את כל דור המדבר שהוא הנהיג, ולכן הוא נשאר במדבר כדי להיות עמם יחד... ובתחיית המתים, יקום משה רבינו יחד עם השישים ריבוא מתי מדבר, והוא יובילם לארץ ישראל).

ואת כל זה פעל משה רבינו באמצעות תפילותיו, שבמקום שיהיה "ואכלה אותם כרגע", הם חיו במדבר במשך ארבעים שנה, והם לא סבלו, אדרבה, הם ניצלו את הארבעים שנה באופן הנעלה והטוב ביותר.

משה רבינו שבכל דור

מכאן רואים את הכוח של משה רבינו, ומה הוא פעל בתפילתו, ועל דרך זה בכל נשיא בישראל, ואת זאת הוא עושה עבור כל יהודי, אפילו אלה שיונקים מהציפורניים שבציפורניים של משה רבינו - גם בעבורם הועילו התפילות של משה רבינו.

אולם בעבור מי מועילה תפילת משה? רק עבור אלה שאינם מנגדים לו. הם אמנם מתנגדים לקב"ה, ומדברים רעה על ארץ ישראל וכו', אבל הם עדיין קשורים עם משה (משום שהסיבה שהם התנגדו אליו היא לא באשמתם, אלא כתוצאה מהסתת המרגלים). אך בשעה שבא מישהו ומתלונן "עליו" - הוא נלחם ונעמד נגד משה רבינו - בעבורו לא מועילה תפילתו של משה רבינו.

מדוע מספרת לנו התורה את כל זה? הרי אין ענין לספר סתם בגנותם של ישראל, אם "בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב"¹⁶, מכל שכן בגנותן של ישראל.

13. קטע זה מלקוטי שיהות ח"ג שלח ב, עמוד 49.

14. רש"י, עקב ה, ד.

15. בבא בתרא ע"ג, סע"ב.

16. בבא בתרא קכג, א.

9. תניא פ"ב.

10. ראה שו"ת חת"ס האר"ח סי' קסו.

11. ראה תורת שלום ע' 158.

12. ואתחנן ה, ה.

אלא התורה מספרת לנו זאת, כדי שזו תהווה הוראה לדורות:

בכל דור ישנו "משה רבינו", שהם נשיאי הדור שבכל דור, ה"אתפשטותא של משה בכל דור ודור"¹⁷, שהם חכמי הדור, התנאים והאמוראים וכו', עד לדורות האחרונים, ועד לדורנו, מורי וחמי, שהוא נשיא דורנו.

ובשעה שמתקשרים עם ה"משה רבינו" של הדור, אזי לא נוגע המצב שלו - כי משה רבינו "סוחב" ומוציא כל אחד ממצבו, ומעמידו בדרגת "שתויי יין", ועד שהוא מביאם לאחר מכן לארץ ישראל, אל הגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

משיחת שבת פרשת שלח ה'תשל"ב

שיחות קודש ה'תשל"ב כרך ב', עמוד 350

בתרגום המערכת

בשילוב קטעים מלקוטי שיחות חלק י"ג, פרשת שלח ב'

נקודות מפתח

- משה שולח שנים-עשר מרגלים לתור את הארץ. הם חוזרים עם תחזית קשה לפיה הכיבוש בלתי אפשרי. העם מקבל את דברי המרגלים, פורץ בבכי ומתלונן על מר גורלו.
- אלוקים מבקש להמית את העם במגיפה. משה מתפלל ומצליח להסיר את הגזירה שמוחלפת בשהות ממושכת בת ארבעים שנה במדבר. עשרת המרגלים נענשים מיידית במוות.
- שואל הרבי: מדוע תפילת משה שהצילה את כלל העם, לא הועילה למרגלים?
- ההסבר: מאחר והמרגלים ערערו על סמכותו של משה, והתנגדו אליו, התפילה שלו לא מועילה בעבורם, שכן "אין קטיגור נעשה סניגור". בני ישראל לאידך, התלוננו נגד הכניסה לארץ, אך לא התנגדו וחלקו נגד משה עצמו, ולכן תפילתו בעדם התקבלה.
- ישנם שואלים: מאחר והקשר בין הקב"ה לכל יהודי הוא ישיר ומהותי, מה הצורך ברבי שיתווך ויתפלל עלינו?
- ההסבר: יהודי שהולך תמיד ישר ולא טועה, אולי יכול להסתדר לבד. אך לאדם שעלול לטעות לעיתים, תפילה עצמית לא תמיד תעזור. משה הוא "ראש בני ישראל", ותפילתו מסייעת לכל האברים, עם ישראל ככלל, וגם מרוממת ומסייעת לתפילותיו של הפרט.
- בכל דור קיים "משה שבדור" שמתפלל ודואג לכל יהודי, גם על מי שנמצא במצב רוחני ירוד. עלינו להתקשר ולהתחבר אליו, והוא יתפלל וידאג לכל הנצרך.

צידה לדור

הרבי הוא משה רבנו של דורנו. הוא דואג לעם היהודי כולו, וגם מתפלל וחושב על כל יהודי. עלינו למלא את הוראותיו אלינו, להתחבר אליו ולחזק עמו את הקשר. כדאי לקבוע לעצמנו רגעים קבועים של קשר עם הרבי, אם זה בלימוד תורתו או בשליחת מכתב אל 'ציונו'. כך נזכה לחזק את מצבנו הרוחני, ולראות ברכות בעניינים הגשמיים והרוחניים.